

NEWSLETTER AK HJF - 1/2016

Obsah:

Resumé článků v českém i anglickém jazyce	2
Miroslav Bulva: Problematika profesionálních smluv sportovců v České republice	3 - 6
Veronika Kaiserová: Rozhodovací praxe soudů o výchově a výživě nezletilých dětí.....	6 - 7
Miloš Pospíšil: Důkazní břemeno	7 - 10

PRAHA
Sokolovská 49
186 00 Praha 8

+420 225 000 400
+420 225 000 444
recepcepha@hjf.cz

HRADEC KRÁLOVÉ
Resslova 1253/17a
500 02 Hradec Králové

+420 495 534 081
+420 493 814 911
recepcehk@hjf.cz

Resumé:

Vážený klienti,

první článek se věnuje problematice profesionálních smluv sportovců v České republice ve světle aktuální legislativní úpravy. Rozebírá nejen současný stav, ale ohlíží se také do nedávné minulosti a poukazuje tak na původ současného problému. Autor vyzdvihuje nejzásadnější rozhodnutí soudů, která měla přímý vliv na současnou legislativní podobu a predikuje také pravděpodobný budoucí vývoj, a to i s ohledem na vývoj stejné problematiky v EU.

Další článek se věnuje problematice Rozhodovací praxe soudů o výchově a výživě nezletilých dětí. Autorka zejména zdůrazňuje snahu Ústavního soudu o posun rozhodovací praxe soudů směrem ke střídavé péči, která však není vždy reflektována soudy nižší instance. Rozebírá zde také nezbytná východiska k tomu, aby střídavá péče vůbec mohla být považována za vhodnější řešení než výhradní péče jednoho z rodičů.

Poslední článek je věnován širokému tématu Důkazního břemene, jež sám autor označuje "páteří civilního procesu". Snaží se poukázat nejen na teoretickou rovinu této problematiky, ale i na její praktické promítnutí do rozhodovací praxe soudů. Autor se zabývá zejména procesními postupy spojenými s uplatněním tohoto prostředku a jejich vývojem na základě judikatury. Jednotlivé postupy následně podrobněji rozebírá, vždy s odkazem na nejzásadnější rozhodnutí.

Dear clients,

the first article deals with the issue of professional athletes contracts in the Czech Republic in light of the current legislation. It analyzes not only the current situation, but it also looks to the recent past, pointing to the origin of the current problem. The author highlights the most important decisions of the courts, which had a direct impact on current legislative form and also predicts the likely future development, also with regard to the development of the same issues in the EU.

Another article deals with the issue of decision-making practice of the courts concerning upbringing and maintenance of minors. The author emphasizes in particular the efforts of the Constitutional Court to shift the decision-making practice of the courts towards alternate care, which is not always reflected by lower courts. The author also analyzes necessary bases to actual shared maintenance of the children could be considered as a better solution than sole custody of one parent.

The last article is devoted to the broad theme of the burden of proof, which the author himself refers to "the backbone of civil process." The author is trying to point out not only on the theoretical level of this issue, but also on its practical reflection in the decision - making practice of the courts. The author deals mainly with procedural procedures associated with the application of the composition and evolution of case law. They discussed the individual methods subsequently in more detail, always with reference to the most fundamental decisions.

PROBLEMATIKA PROFESIONÁLNÍCH SMLUV SPORTOVců V ČESKÉ REPUBLICCE

Sport lze bezpochyby považovat za autonomní odvětví práva. Základní východisko je obsaženo v Listině základních práv a svobod – konkrétně v čl. 20, který v odstavcích 1 a 3 říká, že stát (podobně jako v případě církví) nesmí svými orgány zasahovat do vnitřního uspořádání spolků. Toto ustanovení je však spolu se zákonem č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu v podstatě kompletní „výčet“ právní úpravy sportu v České republice, byť samozřejmě z hlediska formálních pramenů práva do tohoto systému lze řadit i normy obecné povahy, které lze aplikovat i na oblast sportu.

Evropská úprava

Českou právní úpravu doplňuje čl. 165 SFEU (Smlouvy o fungování Evropské unie), který vstoupil v platnost spolu se zbytkem smlouvy r. 2009 a vedle čl. 6 institucionalizoval stejné smlouvy sport i na půdě Evropské unie. Uvedené ustanovení dává EU pravomoc podporovat, koordinovat a doplňovat politická opatření v oblasti sportu přijatá členskými státy.

První „komplexní iniciativu“ EU pro oblast sportu představovala „Bílá kniha o sportu“¹, kterou vydala Evropská komise v roce 2007. V tomto dokumentu byla navržena řada opatření, mimo jiné v souvislosti s úlohou sportu ve společnosti, hospodářským rozměrem sportu a s organizací sportu. Pro profesionální sport, ale již před tímto dokumentem, existovalo několik

¹ Bílá kniha o sportu [online]. Evropská komise - Sport, 2009 [cit. 2010-04-19]. Dostupné na: <http://ec.europa.eu/sport/white-paper/index_en.htm>.

zásadních rozhodnutí Soudního dvora, která dávala určitá vodítka. Notoricky známým a dá se říci i stěžejním případem v této oblasti, jenž řešil Evropský soudní dvůr, je „případ Bosman“, kdy hráči - zaměstnanci belgického fotbalového klubu - skončila profesionální smlouva a chtěl odejít do Francie. Přestože v rámci Evropy již existoval volný pohyb pracovních sil a hráč teoreticky měl odejít zdarma, klub se s tímto nechtěl smířit. V roce 1995 bylo rozhodnuto, že hráč může po skončení smlouvy odejít z klubu i bez finanční náhrady. UEFA byla tak na základě tohoto rozhodnutí nucena změnit přestupní pravidla. Soudní dvůr Evropské unie na problematiku sportovců tedy nahlíží obecně jako na problematiku pracovníků a jejich volného pohybu v rámci Evropské unie, přičemž je opakovaně zdůrazňováno, že pojem pracovníka v evropském právu nemůže být vykládán podle právních řádů členských států, a tedy v žádném případě ztotožňován s pojmem zaměstnanec.

Úprava v ČR

Jak již bylo nastíněno v úvodu, v České republice na status profesionálního sportovce nepamatuje žádný speciální zákon a dokonce ani zákoník práce. Z logiky věci lze tak volit mezi více alternativami smluvních úprav, kdy konkrétní volba je ponechána pouze na smluvních stranách. Smlouvy se tak typicky v určitých bodech podobají klasickému pracovnímu poměru (kdy sportovec „pracuje“ pouze pro jediného zaměstnavatele, dostává od něj pracovní pomůcky, stravuje se u něj apod.), ale současně je zřejmé, že jednoznačné podřazení do režimu zákoníku práce v jeho stávající podobě možné zkrátka není.

Je velice obtížné si představit, aby specifická činnost profesionálního sportovce odpovídala institutům zákoníku práce, tedy že by profesionální sportovec mohl například ukončit

vztah ke svému klubu jednostrannou výpovědí, měl nárok na nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směnami, přestávky v práci na jídlo a oddech či dny pracovního klidu. Značně specifický oproti koncepci zákoníku práce je rovněž způsob odměňování profesionálních sportovců založený na podstatně odlišných východiscích, než je pracovněprávní úprava. Jestliže je pro pracovní právo typické odměňování podle tarifů, odpracovaných hodin či splnění určitých úkolů, je koncepce smlouvy mezi sportovcem a „jeho“ klubem postavena zejména na motivační složce odměny (např. bonusy za dosažený počet bodů), doplněný velmi tvrdým systémem pokut za porušení povinností sportovce.

Sportovní kluby tedy v řadě případů uzavírají s profesionálními sportovci smlouvy, které nejsou smlouvami pracovními a neřídí se zákoníkem práce, a to formou samostatné výdělečné činnosti, když povaha činnosti pro sportovní klub takové zakotvení nevylučuje. Reálně věc probíhá tak, že si profesionální sportovec obstará živnostenské oprávnění a uzavře se svým oddílem či klubem odpovídající obchodní smlouvu, popř. učiní totéž i bez živnostenského oprávnění. „V řeči čísel to znamená zhruba následující: Zaměstnanec v pracovním poměru s hrubou mzdou 20.000,- Kč versus osoba samostatně výdělečně činná, které je za tutéž práci přislíbeno rovněž 20.000,- Kč. Zatímco zaměstnanec ze své hrubé mzdy 20.000,- Kč obdrží necelých 16.000,- Kč a zaměstnavatele jeho práce přijde skoro na 27.000,- Kč, OSVČ stojí toho, kdo si její služby objednal, pouze oněch 20.000,- Kč. OSVČ si pro daňové účely následně může tento příjem snížit ještě o výdaje vynaložené na jejich dosažení.“²

Takovýto způsob zaměstnávání byl v České Republice již od roku 1994 výslovně zakázán,

² NÝVLTOVÁ, R., MARINIČ, P. Finanční řízení podniku. 1. vydání. Praha: Grada Publishing a.s., 2010

konkrétně zákonem o zaměstnanosti v § 13. Zákoníkem práce (resp. zákonem č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku), bylo uvedené ustanovení zrušeno a tento způsob zaměstnávání (označovaný podle podnikatele Miroslava Švarce, který s tímto způsobem podnikání v roce 1990 začal jako tzv. „švarcsystém“) se tedy stal přípustným, nicméně stále byl považován za jeden z významných způsobů daňových úniků. Novelou zákoníku práce účinné byl od 1. 1. 2012 opět výslovně zakázán ustanovením § 3 - ani to však nezabránilo jeho užívání v zastřené podobě či obcházení uvedeného ustanovení.

Podobně jako v jiných oblastech, kde se švarcsystém diskutuje, zásadním se v takovém případě aktuálně stává § 6 zákona o daních z příjmů, dle kterého se do příjmů ze závislé činnosti zahrnují i "příjmy z obdobných poměrů, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce" - a to bez ohledu, jaký typ smlouvy je mezi oběma subjekty uzavřen. Proto i nadále mají některé finanční orgány tendenci smluvní vztahy mezi sportovci a jejich kluby překvalifikovat na příjmy ze závislé činnosti.

Nejvyšší správní soud však už ve svém rozhodnutí z roku 2011 (více níže) potvrdil, že činnost sportovce pod příjmy ze závislé činnosti není automaticky podřaditelná a tedy nejsou vyloučeny ani obchodněprávní vztahy.

Judikatura

Pojem „závislá činnost“ vymezil Nejvyšší správní soud v rozsudku 2 Afs 62/2004-70 z 24. 2. 2005 tak, že „Vymezení pojmu „závislá činnost“ (...) nemůže být redukováno toliko na činnost vykonávanou podle příslušných pokynů, nýbrž se musí jednat o činnost skutečně závislou na osobě plátce.“

Klíčovým v této problematice se však jeví až rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 2 Afs 16/2011, ve věci profesionálního hokejisty proti žalovanému Finančnímu ředitelství v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu. Šlo tedy o daňový spor, v němž stěžovatel jako profesionální hokejista uplatnil ve zdaňovacím období cestovní náhrady, a to na cesty z místa výkonu nezávislého povolání na zimní stadion na tréninky a mistrovské zápasy. Finanční úřad však tyto cestovní náhrady neuznal a vyměřil proto poplatníkovi dodatečnou daň z příjmů fyzických osob a současně mu stanovil povinnost zaplatit penále.

Hokejista uspěl se svou stížností na tento postup až u Nejvyššího správního soudu, který na základě jeho kasační stížnosti zrušil rozsudek krajského soudu a věc vrátil k dalšímu řízení. Finanční orgány dovodily, že pravidelným pracovištěm stěžovatele byl zimní stadion, když přihlédly i k hráčské smlouvě, která byla koncipována jako inominátní kontrakt. V tom se klub zavázal nést náklady spojené s přípravou hráče a s jeho účastí na utkáních a ostatních činnostech, taktéž tedy náklady na dopravu a ubytování.

Nejvyšší správní soud v předmětném rozsudku sdělil, že: *„Činnost profesionálního sportovce není jednoduše podřaditelná pod pojem „závislá práce“ ve smyslu § 2 odst. 3. Zákoníku práce z roku 2006. Není proto protiprávní uzavírání i jiných než pracovních smluv mezi sportovci a jejich kluby. Z hlediska daňového může sportovec působit též jako osoba samostatně výdělečně činná.“*

Ačkoliv definice závislé práce dle zákoníku práce doznala od předmětného rozsudku NSS změnu, principy a východiska předmětného rozsudku jsou pořád aktuální. Zvyšování zaměstnanosti nástroji působení státu, a to i

daňovými, tedy ve svých důsledcích **nemůže vést k tomu, aby byly uzavírány pracovně-právní vztahy i tehdy, jestliže na jejich uzavření není dán oboustranný zájem.** Vždy je nutné respektovat svobodně pojmenovanou vůli obou stran, a to bez ohledu na to, zda se strany přiklonily k takové dohodě i z toho důvodu, že se z ní neodvádí pojistné na sociální a zdravotní pojištění (viz rozhodnutí 6 Ads 48/2009-87 z 16. 11. 2010). Nejvyšší správní soud tak podtrhl, že se jednoznačně přiklání k posuzování subjektivní vůle stran jako hlavního kritéria při posuzování uzavíraných smluv.

Činnost hráče sportovního klubu či obecně profesionálního sportovce tedy a priori **nenaplňuje definici závislé práce podle zákoníku práce**, což to platí i po 1. 1. 2012, ačkoliv k tomuto datu byla definice závislé práce v zákoníku práce změněna.

Nejvyšší správní soud řešil i situaci, kdy docházelo k poskytování samostatné výdělečné činnosti bez platného živnostenského oprávnění. V tomto případě se přiklonil k názoru, že se nemůže jednat o příjem z podnikání a samostatné výdělečné činnosti, ale že se jedná o příjem ze závislé činnosti, resp. z pracovně právního či podobného vztahu.

Závěr

Pracovní právo (potažmo zákoník práce jako jeho písemné vyjádření) slouží k ochraně postavení zaměstnance, nikoliv vnučení statusu zaměstnance osobám, pro které je to nevýhodné. Pokud je pracovněprávní vztah pro profesionálního sportovce nevýhodný a profesionální sportovec i sportovní klub mají vůli uzavřít jinou než pracovní smlouvu k úpravě svých vzájemných poměrů při výkonu sportovní činnosti pro sportovní klub, **nelze jim**

v tom bránit. V této situaci ale stát jen těžko může být „překvapený“ tím, že subjekty náležitě takových možností využívají.

Tento systém však s sebou nese i zásadní negativa, a to zejména pro sportovce – je tedy pochopitelné, proč kluby na změnu nikterak netlačí. Typickým příkladem je profesionální fotbal, kdy česká a slovenská fotbalová liga patří mezi poslední evropské soutěže, v nichž profesionální fotbal hrávají osoby samostatně výdělečně činné. UEFA se přitom snažila mít ve všech svých členských zemích výhradně fotbalisty - zaměstnance již od roku 2015. Přestože tato lhůta uplynula, v České republice je vše při starém. Je tedy zřejmé, že české kluby na tuto snahu opět nijak nerefletovaly.

Uvedená oblast práva by si zjevně zasloužila přijetí **zákona o sportu**. V západní Evropě se při zaměstnávání sportovců běžně vychází ze zákoníku práce, to je však z výše uvedených důvodů u nás nemožné. Proto by bylo vhodné odlišné legislativní řešení – speciální zákon, vztahující se přímo k profesionálnímu sportu, a to včetně náležitostí smluv. Na Slovensku jsou významně dál, když už v roce 2008 přijali zákon o sportu. V České republice přitom stále hovoříme jen o zákonu č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, který má 8 paragrafů.

Mgr. Miroslav Bulva, advokátní koncipient
bulva@hjf.cz

ROZHODOVACÍ PRAXE SOUDŮ O VÝCHOVĚ A VÝŽIVĚ NEZLETILÝCH DĚTÍ

Ústavní soud vydal v roce 2014 přelomová rozhodnutí o střídavé výchově rodičů, když ve svém posledním (I. ÚS 2482/13 ze dne 26. 5. 2014) posouvá rozhodování o svěřeni do péče právě směrem ke střídavé výchově, tedy dítě by mělo být svěřeno do střídavé péče, pokud okolnosti případu nesměřují k jinému rozhodnutí. Pod institutem střídavé výchovy si můžeme představit střídavý pobyt dítěte u každého z rodičů po určité časové období. Při rozhodování o střídavé výchově dítěte je třeba zvážit veškeré okolnosti zejména věk dítěte, osobnostní rysy rodičů, citové vazby dítěte na rodiče a jednotlivé příbuzné osoby, prostředí v němž rodič žije, dosavadní péči o dítě a osobnost dítěte, jeho vloh, schopnosti a vývojové možnosti, životní poměry rodičů, citová orientace a zázemí dítěte, výchovné schopnosti a odpovědnost rodiče, stabilita budoucího výchovného prostředí, schopnost rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem, hmotné zabezpečení ze strany rodiče včetně bytových poměrů, kdo dosud, kromě řádné péče o dítě dbal o jeho výchovu po stránce citové, rozumové a mravní, a hlavním bodem rozhodování je zejména, zda nastala situace bude v zájmu dítěte. Střídavý typ výchovy není samozřejmě vhodný pro všechny děti a soudy musí přistupovat ke každému jednotlivému případu individuálně.

Kritéria vhodnosti střídavé péče vznikají postupně a jejich základním zdrojem je soudní praxe. Některá hlediska musí soud respektovat absolutně, tedy ve všech případech, jedná se již o výše zmíněný zájem dítěte (zákonné

kritérium). Ústavní soud uvádí, že „zájem dítěte je třeba posuzovat z hledisek objektivních, nikoli tedy z pouhého subjektivního hodnocení výhodnosti či naopak nevýhodnosti pozice toho kterého z obou rodičů.“

Z vlastní praxe musím konstatovat, že jsou soudci, kteří se s rozhodnutím Ústavního soudu neztotožnili, spíše rozhodují o svěření do výlučné péče jednoho z rodičů, když druhému stanoví širší styk. V případě, že existuje dohoda rodičů o střídavé péči nebo je zjevné, že dítě střídavou péči chce a bylo by to pro něj vhodné, svěřují dítě do střídavé péče. V případě širšího styku se nejedná o víkendový styk jednou za čtrnáct dní a nějaké odpoledne v týdnu, ale je určen skutečně rozšířený styk - prodloužený víkend od středy do neděle a obdobné modely.

Soudy se tedy po roce 2014 uchylují k vyššímu počtu rozhodnutí směřující ke střídavé péči rodičů, kdy již není nutná výslovná dohoda rodičů o střídavé péči, nicméně existují i soudci, kteří taková rozhodnutí neprovádí paušálně a drží se praxe rozhodování o výlučné péči jednoho z rodičů avšak s rozšířeným stykem pro rodiče druhého.

Mgr. Veronika Kaiserová, advokátka
kaiserova@hjf.cz

DŮKAZNÍ BŘEMENO

Důkazní břemeno je často nazýváno páteří civilního procesu a s tímto tvrzením nelze než souhlasit. Je to jeden z nejvýznamnějších

pojmu, který ovlivňuje průběh a výsledek celého civilního soudního sporu, i když by se dalo hovořit o tom, že důkazní břemeno má svůj význam pouze na konci soudního řízení, když se straně nepovedlo unést tíži důkazního břemena, nebo pouze na začátku řízení, když jedna ze stran bude důkazním břemenem zatížena. Není tomu tak, protože právě unesení důkazního břemena poznamenává a ovlivňuje celý průběh soudního sporu a chování účastníků v jeho průběhu.

Pojem důkazní břemeno není otázkou pouze praktickou, ani pouze teoretickou, je zapotřebí vnímat tyto otázky jako propojené nádoby, kdy jedna bez druhé by jen velice složitě existovaly, protože „zahrnují v nerozlučné jednotě a vyváženém poměru jak aspekty vysoce teoretické, tak aspekty v nejvyšší míře praktické.“ Z toho je patrné, že o důkazním břemenem nelze hovořit v čistě teoretické rovině, ale ani v čistě praktické rovině. Teorie a praxe se vzájemně ovlivňují a doplňují.

Problematický se zde jeví fakt, že důkazní břemeno není upraveno v procesně právních předpisech přímo, ale pouze okrajově a k jeho vymezení je zapotřebí teorie procesního práva a soudní praxe. V současné právní úpravě nenalezneme pojem důkazní břemeno. V zákoně 99/1963 Sb., občanském soudním řádu (dále jen OSŘ), který tvoří páteř civilního procesu, ani v zákoně 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen ZŘS), který je účinný od 1. 1. 2014 v návaznosti na rekonstrukci občanského zákoníku s účinností 1. 1. 2014. Zákonodárce tak

nadále ponechává tuto problematiku soudní praxi a civilní procesní vědě.

Současné české procesní právo hovoří o břemenech v civilním procesu. Nejedná se pouze o důkazní břemeno, ale i o břemeno tvrzení a další. Snahou břemen v civilním procesu je určitá stimulace procesních stran k činnosti před soudem z důvodu toho, v případě kdy strana zatížená procesním břemenem neunesla tíži tohoto břemene, ponese za následek nepříznivý výsledek soudního sporu. Břemenem lze zatížit vždy pouze jednu stranu v určité situaci. Nejvýznamnějším a speciálním břemenem je důkazní břemeno.

Z pohledu soudobé soudní praxe lze vyvodit, že důkazní břemeno je zvláštním druhem procesní odpovědnosti viz např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 8. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2675/2006: *„Důkazním břemenem se rozumí procesní odpovědnost účastníka řízení za to, že za řízení nebyla prokázána jeho tvrzení, a že z tohoto důvodu muselo být rozhodnuto o věci samé v jeho neprospěch. Smyslem důkazního břemene je umožnit soudu rozhodnout o věci samé i v takových případech, kdy určitá skutečnost, významná podle hmotného práva pro rozhodnutí o věci, nebyla nebo nemohla být prokázána, a kdy tedy výsledky zhodnocení důkazů neumožňují soudu přijmout závěr ani o pravdivosti tvrzení této skutečnosti, ani o tom, že by tato skutečnost byla nepravdivá. Důkazní břemeno ohledně určitých skutečností leží na tom účastníku řízení, který z existence těchto skutečností vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky; jde o toho účastníka, který existenci těchto skutečností také tvrdí.“*

Z výše uvedeného je patrné, že důkazní břemeno slouží za stavu objektivní nejistoty soudu ve věci samé k tomu, aby mohl v takovémto sporu vydat rozhodnutí k tíži strany, která neunesla důkazní břemeno. Jak je patrné z soudní praxe rozumí důkazním

břemenem určitou procesní odpovědnost účastníka řízení.

Důkazní břemeno je též chápáno jako procesní odpovědnost účastníků řízení v komentáři k OSŘ. Ohledně posouzení důkazního břemene v českém civilním procesu panuje tedy shoda teorie s praxí.

Důkazní břemeno je institut, který slouží soudu, aby mohl spor za každé situace rozhodnout. Nesmí nastat situace, kdy by soud odepřel rozhodnout spor. Jednalo by se o odepření spravedlnosti, což je protiústavní. Toto je možné dovodit z článku 36 LZPS a z článku 90 Ústavy ČR. Právě z těchto důvodů je velmi důležité důkazní břemeno, které stanovuje obecná pravidla, jak má soud postupovat v případech, když nastane stav objektivní nejistoty ohledně právně významných skutečností, a stanovuje, k tíži které strany má rozhodnout. Dále je důkazní břemeno uplatněno za situace, kdy se straně nepodařilo prokázat tvrzené skutečnosti. Není podstatné, z jakého důvodu se straně nezdařilo tyto skutečnosti prokázat. Zda procesní strana ve sporu nebyla dostatečně aktivní anebo zda se ve sporu protistraně podařilo provést úspěšně protidůkaz, kterým snížila jistotu ohledně důkazů, které byly druhou stranou provedeny, a na jejich základě mělo být rozhodnuto.

Výše uvedené je možné též dovodit ze soudobé soudní praxe, kdy Nejvyšší soud judikoval Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2005, sp. zn. 28 Cdo 1193/2004: *„Smyslem institutu důkazního břemene je umožnit soudu, aby mohl rozhodnout i v těch případech, kdy určitá skutečnost nebyla, popř. ani nemohla být prokázána. Pak musí soud rozhodnout v neprospěch účastníka, v jehož zájmu bylo tvrzenou skutečnost prokázat.“*

Důkazní břemeno neslouží pouze k rozhodnutí soudu za stavu objektivní nejistoty ohledně právně významných skutečností, ale též ve

sporu, kdy za pomoci důkazního břemena soud rozhoduje k neprospěchu jedné či druhé strany ohledně skutečností, které tíží určitou procesní stranu sporu.

Soud vždy zkoumá, která strana je ve sporu zatížená důkazním břemenem, a které skutečnosti má která strana dokázat, tedy ohledně kterých skutečností je procesní strana zatížená důkazním břemenem.

Institutem důkazního břemena se dá rozumět odpovědnost stran civilního procesu za konečný výsledek daného sporu za předpokladu, že výsledek tohoto sporu je závislý na dokazování. Je potřebné uvést, že stranám tato odpovědnost nevzniká z vůle soudu, ale ze zákonného zakotvení. Stranám je tedy dána tato odpovědnost zákonem, ale je potřebné si uvědomit, že toto zákonné zakotvení je pouze rámcové, není přímé zakotvení v OSŘ. Nelze uvažovat o možnosti, že by to bylo z vůle soudu, ale jde o vůli stran, soud je nestranný. Z těchto důvodů je dána tato odpovědnost zákonem.

Obecně se dá tedy říci, že ten, kdo něco tvrdí, tak je povinen svá tvrzení dokázat. V žalobě tvrdí žalobce skutečnosti, o které opírá své právo. Proto nese důkazní břemeno v takovéto situaci žalobce. Avšak s takovýmto obecným pravidlem nelze vystačit a ani by nebylo vhodné pouze takto postupovat, ve složitějších případech by to nebylo ani možné, setkáváme se zde s dělením důkazního břemena, nebo jeho obrácením.

Pro důkazní břemeno je též významná poučovací povinnost soudu zakotvená v OSŘ v §§ 5 a 118a. A to z hlediska, které skutečnosti mají účastníci řízení uvést a dokázat, popřípadě jaké skutečnosti je zapotřebí ještě doplnit. Soud poučovací povinností vymezení, jaké skutečnosti je potřebné dokázat v řízení a dále vymezení, která

ze stran je nositelem důkazního břemena. Tyto otázky mají nesporný význam a je na soudu, aby splnil svou povinnost a obeznámil strany.

V české procesní teorii se problematikou důkazního břemena zabýval Josef Macur, z jehož monografií soudní praxe a soudobá teorie často vychází. Často v judikatuře nalezneme odkaz právě na řešení problematiky ohledně důkazního břemena vycházejícího z jeho monografií. Autoři komentáře k OSŘ se často též odkazují na Macura. Je nejvýznamnější autor zabývající se důkazním břemenem v Čechách. V jeho pracích si lze povšimnout skutečnosti, že soudobá procesní teorie i praxe je ovlivňována procesualisty z Německa a Rakouska. Tento vliv lze spatřovat právě v monografii Macura, který často zdůrazňuje vliv německých autorů na danou problematiku. Ve svých dílech vychází z myšlenek německy hovořících autorů. Důkazním břemenem se ve starší procesní teorii též zabývali autoři Štajgr a Fiala.

Lze konstatovat, že česká procesní teorie je ovlivňována německou a rakouskou procesní teorií a díky skvělým pracím Macura, je důkazní břemeno českou procesní teorií pevně zakotveno. Díky těmto poznatkům i soudobá praxe má materii, ze které lze jasně vyvozovat, kdo z účastníků řízení nese tíží důkazního břemene, soudní praxe má však také **nesmírný význam pro vymezení institutu** důkazního břemena, a kvůli tomu mají účastníci řízení ohledně tohoto břemena již před začátkem řízení jasně stanoveno, kterého z účastníků tíží v daném případě důkazní břemeno a za jaké situace se toto břemeno bude dělit či obracet.

Použitá literatura:

MACUR J. *Dělení důkazního břemena v civilním soudním sporu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1403-2,

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA,

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 8. 2007, sp. zn. 30 Cdo 2675/2006 In: *ASPI* [právní informační systém], Wolters Kluwer ČR, BUREŠ J. a Kol. *Občanský soudní řád: komentář. I. díl*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. Str. 453. ISBN 80-7179-739-1,

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting,

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS Consulting,

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2005, sp. zn. 28 Cdo 1193/2004 In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [citováno dne 3. 2. 2014],

ŠTAJGER F. *Zásady civilního soudního řízení*. 1. vyd. Spolek Československých právníků „všehrd“, 1946.,

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 01. 2009, sp. zn. 23 Odo 1722/2006 2004 In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Mgr. Miloš Pospíšil, advokátní koncipient

pospisl@hjfcz

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

DOPORUČOVANÁ KANCELAR

právník roku 2013

JUDr. Ondřej Moravec, Ph.D.
2. místo v kategorii Talent roku 2013